

EDE VROEGER EN NU – Erfgoedleerlijn Ede

BIJLAGE 2 VERANDERENDE LANDSCHAPPEN
CULTUURHISTORISCH LANDSCHAP
bos en heide op de Veluwe

voor groep 1 t/m 4

VERANDERENDE LANDSCHAPPEN

Informatie voor de leerkracht

Het oudst is het (1) **oerbos**. Waarschijnlijk was Nederland na de laatste ijstijd vele duizenden jaren bedekt met oerbos. De eerste landbouwers begonnen op de Veluwe zo'n 2000 jaar voor Christus. Mondjesmaat maakten de bossen plaats voor (2) **heidevelden**. Op sommige plekken werd de heide zo intensief gebruikt dat er een woestijn of (3) **stuifzand** ontstond. Er werden bomen en bosjes aangeplant om akkers, boerderijen en dorpen te beschermen tegen oprukkend stuifzand. De meeste bossen op de Veluwe zijn pas aan het eind van de 19^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw aangelegd op stuifzand en op de in onbruik geraakte heide. Deze 'nieuwe' bossen waren vooral (4) **dennenbossen**.

AANPAK

In deze bijlage staan vier afbeeldingen die illustreren hoe een landschap kan veranderen in de tijd. De Veluwe is hierbij uitgangspunt.

De afbeeldingen worden door de leerlingen uitgeknipt. In kleine groepjes worden vervolgens de afbeeldingen op volgorde gelegd, gebruik daarvoor de tijdlijn of laat de leerlingen er zelf 1 maken. Leerlingen beargumenteren hun keuzes en overleggen met elkaar wat de beste volgorde is.

Het gaat niet om goed of fout maar om het bewust worden van processen die in landschap een rol spelen.

Dit spel kan ook klassikaal worden uitgevoerd.

De juiste volgorde van de afbeeldingen is:

- afbeelding 1: oerbos,
- afbeelding 2: heide,
- afbeelding 3: stuifzand,
- afbeelding 4: dennenbossen.

De tijdlijn kun je uitknippen of zelf maken van touw en tape.

Nu

Vroeger

VERANDERENDE LANDSCHAPPEN

Knip uit

Stuifzand

Oerbos

VERANDERENDE LANDSCHAPPEN

Knip uit

Dennenbos

Heide

